

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Αριάδνη δίχως μίτο

ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΟΛΛΙΑΚΟΥ

Αταραξία

εκδ. Πατάκη, σελ. 256

Η Αριάδνη, μια Ελληνίδα συγγραφέας που ζει χρόνια στο Παρίσι και εργάζεται στη δημόσια εκπαίδευση, επισκέπτεται κάθε Παρασκευή έναν ψυχίατρο. Το πρωταρχικό τραύμα φαίνεται να είναι η απώλεια του πατέρα, επιδεινωμένη από ένα αίσθημα παρατεταμένης εξορίας. Το βίωμα της αποξένωσης γίνεται ακόμη πιο επώδυνο όταν ξεσπάει η πανδημία του κορωνοϊού. Η ηρωίδα της Δήμητρας Κολλιιάκου υπομένει την τραυματική εμπειρία των lockdowns έγκλειστη στο Παρίσι. Ο κινεζικός καταγωγής ιός της φέρνει στο μυαλό ένα πρόσφατο ταξίδι της στην Κίνα, όπου πήγε προσκεκλημένη σε μια διεθνή συνάντηση λογοτεχνών. Η νωθρότητα των υπό περιορισμό ημερών του παρόντος πλέκεται με την πολυήμερη περιπλάνηση σε μια απομακρυσμένη επαρχία της Κίνας. Βασικός καμβάς της μυθοπλασίας είναι οι συνεδρίες της Αριάδνης με τον ψυχίατρό της. Ο χαμπλός φωτισμός του γραφείου του διέγειρε τη φαντασία της, μια φαντασία «με ξεκάρφη ροπή προς το δράμα». Επηρεασμένη από τον Επίκουρο, αναζητούσε

εναγωνίως τον μίτο της ευδαιμονίας, της τελεσιδικής απαλλαγής από τον φόβο, της αταραξίας. Δέσμη ενός ψυχισμού ευεπίφορου στη συντέλεια, η ηρωίδα παγιδεύεται «στον μαύρο κύκλο των μαύρων σεναρίων, με την ίδια να βρίσκεται στο χείλος μιας καταστροφής ολοκληρωτικής όσο και αναπότρεπτης». Μια μέρα, ο Γκαμπριέλ, ο σύντροφός της, της λέει πως η μουσική δεν τον συγκινεί πια. Η Αριάδνη τρομοκρατείται. Αδυνατεί να συλλάβει τις συνέπειες της απώλειας της απόλαυσης. Πάντοτε τη φόβιζε εκείνο που λείπει, εκείνο που χάνεται οριστικά. Εκείνο που λείπει ήταν πάντοτε η λύπη της. «Στεγνή λύπη, χωρίς λίπη». Με τον κορωνοϊό η λύπη χειροτέρευσε. «Καταστροφή, αρρώστια, θάνατος». Η Αριάδνη ζούσε εγκλωβισμένη στις σκέψεις της. Αυτό θα πει καραντίνα. «Να μην μπορείς να προχωρήσεις σε άλλες σκέψεις». Το σοβαρότερο πρόβλημα του μυθιστορήματος είναι

η απουσία συνοχής, απόρροια του πλεονασμού ετερόκλητων στοιχείων. Ξεκινώντας από τον παγκόσμιο τρόμο για τη θανατηφόρο ασθένεια, η Κολλιιάκου ξεχειλώνει τη μυθοπλασία με κάθε λογής διακλαδώσεις. Έτσι, στην αφήγηση μπαίνουν ανά-

κατα ρεπορταζιακές αναφορές στην πορεία και εξέλιξη της πανδημίας, συνωμοσιολογίες για τη διάχυση του ιού, το γαλλικό σύστημα δημόσιας εκπαίδευσης, η τεχνολογική πρόοδος και η συνεκδοκική ζημία της παιδείας, οι Άραβες μετανάστες, οι ισλαμιστές τρομοκράτες, οι Ασι-

άτες στα μάτια των Δυτικών, μια μαθήτριά λυκείου που από Αλις γίνεται Αλεξάντρ, η νηική του βιγκανισμού, η σκαρταδούρα στον χώρο του βιβλίου, η μαρτυρική διαδοχή εγκλεισμών ενός ανδρόγυνου διανοουμένων, και οι δύο αντιφρονούντες ποιητές, ο άνδρας νομπελίστας, από το απολυταρχικό καθεστώς της κινεζικής κυβέρνησης, ένα-δυο ποιήματά

τους, ένα ερωτικό απόγευμα της ηρωίδας με έναν Κινέζο ποιητή που συμμετείχε στο συνέδριο, μια παλιά ερωτική της απογοήτευση, επικουρείται αφορισμοί, ενώ όλα πασπαλίζονται με φιλοσοφικές απορίες για το νόημα της ζωής και τον φόβο του θανάτου. Συντοίς άλλους, ξαφνικά παρεισφρύνει στην αφήγηση το β' πρόσωπο ενικού, σαν ενισχυτής, υποθέτω, της υπαρξιακής σύγχυσης της ηρωίδας, αλλά και του αναγνώστη. Το μυθιστόρημα ως είδος είναι εξαιρετικά απλόχωρο, αλλά και πάλι δεν μπορεί να χωρέσει τα πάντα. Ιδίως όταν η συγγραφέας ενθέτει δίχως τάξη ποικίλα, ετεροειδή, επιμελώς επίκαιρα, μοτίβα σε έναν καμβά, που καταφανώς ασφυκτά. Η Κολλιιάκου, όντας έμπειρη αφηγήτρια, κατορθώνει να διατηρήσει έναν αβίαστο αφηγηματικό ρυθμό. Ωστόσο, οι συνδέσεις που επιχειρεί, βασισμένες κυρίως σε συναισθηματικούς συνειρμούς (λόγου χάριν, το Moulin Rouge διαστρεβλωμένο σε Ερυθρό Σταυρό), δεν απολύγουν σε μια στέρεη σύνθεση. Δεν ξέρω αν η Αριάδνη, βγαίνοντας από τον ψυχικό της λαβύρινθο, κατακτά επιτέλους την αταραξία, αλλά δυστυχώς το μόνο που εισπράττει ο αναγνώστης είναι μια πλήρης ακαταστασία.

